

Referaten.

RUBRIEK 3. Houtteelt (waaronder biologie der houtgewassen, systematiek en microbiologie).

Notes sur la valeur forestière du cyprès de Lawson en Suisse. (Communication de l'Institut fédéral de recherches forestières). E. Badoux J. F. Suisse. 9/10, 212—218, 1938.

De Lawsoncypres met zijn licht, gemakkelijk te bewerken en duurzaam hout, heeft een buitengewoon aanpassingsvermogen en groeit in tal van landen in Europa zeer goed. In dit werelddeel werd hij in 1854 ingevoerd.

Om na te kunnen gaan wat hij in de toekomst voor Zwitserland belooft — waar hij overigens nooit een overheerschende rol zal spelen — heeft men in 1929 twee proefvlakken aangelegd.

Proefveld 1 ligt bij Lausanne, is 10 are groot, terreinhoogte 590 m. De grond bestaat hier uit diep-losse leem. De Lawson is hier in menging met beuk en spar geplant. In 1936, toen de aanplant 45 jaar was, bedroeg de hoogte 21,8 m. Per ha stonden 840 stammen gemiddeld 24 cm dik. De houtmassa per ha bedroeg 527 m³. Gedurende de eerste 7 jaren, dat het proefvak werd waargenomen bedroeg de aangroei gemiddeld 23 m³ per ha. De houtmassa der Lawsons deed voor die van den spar op eerste klas grond niet onder. Het bastpercentage bedroeg bij 4 stammen onderscheidelijk 12,0, 11,8, 14,0 en 9,5% van het geheel.

Het 2de proefvlak ligt bij Schaffhausen, 570 m boven de zee. De boomen zijn op 1,4 × 1,2 m afstand geplant op zandigen leem met eenig grint, diep los, maar veel minder frisch dan bij Lausanne. Door de reën is er schade aan veroorzaakt; de dunningen zijn verwaarloosd; lork en den hebben hier en daar de Lawsons in hun groei gehinderd. In 1930, na dunning, werden de lang opgeschoten boomen gedeeltelijk door de sneeuw neergedrukt. In het volgend voorjaar werd het proefvak uitgezet en stonden er 3020 stammen per ha. Leeftijd 26 jaar. Gemiddelde dikte 13,8 cm. Na de eerste dunning was het grondvlak 45,1 m² per ha en de inhoud 361 m³. De aangroei bedroeg in de jaren 1930/1938 ongeveer 21 m³ per jaar en per ha, de hoogte 31 cm. Sparren, in het zelfde jaar vlak daarbij geplant waren hooger, maar niet zoo dik. Het dikhoutvormgetal der Lawsons was 0,53.

De boomen bij Schaffhausen leden aan roodrot, vooral wanneer ze vroeger met 2 stammen op één stronk hadden gestaan en één stam verwijderd was. Andere ziekten werden niet waargenomen, hoewel in Pruisen *Pestelozzia funerea* en in de Belgische Ardennen de groote dennensnuitkever veel kwaad aan den Lawson deed. Verder is hij zeer in trek bij herten en reën en muizen, heeft last van sneeuwdruk en wordt, bij gebrek aan een penwortel vaak door storm omgeworpen.

Pavari, Oppermann en Badoux beweren dat de Lawson tot het 40ste of 50ste jaar op frisschen, lossen, kalkhoudenden grond evenveel hout opbrengt als de spar. Op drogen grond groeit hij slecht. Hij vraagt zijdelingsche bescherming en is voor bebossing van groote uitgestrektheden niet geschikt, wel voor het dichtplanten van gaten in ouder bosch, of in minder geslaagde verjongingen van beuk. Bij meniging moet hij groepsgewijs worden aangeplant, dicht oopen, want de takreiniging is moeilijk.

Voor aanplant op veenachtigen grond schijnt hij zeer geschikt te zijn (België, Engeland).

Wanneer het in Europa gegroeide hout even goed is als het Amerikaansche, dat voor dwarsliggers, meubelmakerij, scheepsbouw, parketvloeren enz. gebruikt wordt, mag men hier tevreden zijn. Het is hard, licht, duurzaam en laat zich gemakkelijk bewerken en goed polijsten. Maar houtmonsters van de beide Zwitsersche proefvakken hadden breede jaarringen, waren grofvezelig en onregelmatig en bevatten veel knoesten. Het s.g. was 0,46.

Heiningpalen van Lawsonden bij Schaffhausen duurden tweemaal zo lang als sparren (vuren); palen die gedurende 5 jaren in een vochtige koestal hadden gestaan vertoonden nog niet de minste verweering. In andere gevallen echter voldeden palen van Lawsonhout weer minder gozd. Vandaar dat men zijn oordeel over de bruikbaarheid van den Lawson in Zwitserland nog eenige jaren zal moeten opschorten.

de K.

Zur Kiefernaturverjüngung. Landforstmeister Goedeckemeyer. Z. F. F. u. Jw. 10; 497—539, 1938.

Er is veel gedacht en geschreven over de natuurlijke verjonging van groveden; de meeningen zijn tegenstrijdig. Schrijver bereisde verschillende gebieden in Duitschland en kwam tot de conclusie, dat de beelden, die hij op verscheidene plaatsen van geslaagde natuurlijke verjonging zag, velen zouden overtuigen, dat regeneratie langs dezen weg in zeer vele gevallen mogelijk is. Hij geeft zijn waarnemingen weer uit Noord-West Duitschland (Lüneburgerheide), Midden Duitschland, Oost Pruisen en Mecklenburg.

In de Lüneburgerheide werd de humuslaag eenmaal verwijderd en werd verjonging verkregen door kaalslag aan de loefzijde. In Midden-Duitschland zag hij goede beelden verkregen door coulissenhak. Er werd geen grondbewerking uitgevoerd; de kosten waren daardoor gering. Voorkeur verdiende verjonging van Noord naar Zuid. Werd van Oost naar West verjongd, dan bestond gevaar voor verdroging. Echter zag hij ook mislukkingen, gepaard gaande met sterke bodemverwildering. In Mecklenburg waren de bezaaiingen voor 50% geslaagd, voor de rest mislukt; als oorzaak van het laatste wordt opgegeven, dat in de zeer groote vraatgebieden van den spanner de herbebossching niet snel genoeg geschiedde en als tweede oorzaak beschadiging door wild.

In Oost-Pruisen treft men bijzonder goede natuurlijke verjongingen aan en wel in het bijzonder in het Sandr-gebied. Merkwaardig is het schaduwverdragend vermogen van den groveden in dit gebied. De jonge plant vraagt om de schaduw en beschutting van den moederboom; wellicht hebben we hier te doen met een „Nordische” den. In tegenstelling daarmee is de ervaring in Macklenburg, waar de jonge groveden zeer lichteschend is. Schrijver stelt dan ook de vraag of niet van licht- en schaduwdenen moet worden gesproken.

Er wordt op gewezen, dat verwijdering van het strooisel ongewenscht wordt geacht als zijnde tegennatuurlijk en dat dit ook niet noodig is, mits er maar een goed zaadjaar is en geen concurrentie van bodemvegetatie (vooral *Carex*, *Calluna* en *Vaccinium*). Uit het laatste kan men wel concludeeren, dat natuurlijke verjonging in het Hollandsche humide klimaat met veel humus en vegetatie, is uitgesloten, zooals de praktijk ons dan ook wel heeft geleerd.

W. B.

RUBRIEK 4. Boschbescherming (waaronder natuur- bescherming en jacht).

Hoenders zijn soms raadsels. Moustache. De Ned. Jager. 12, 133—135, 1938.

Op zijn eigen aantrekkelijke wijze schrijft Moustache over de moeilijkheden en wisselvalligheden, die zich bij de hoenderjacht voor-

doen, daarbij puttend uit zijn rijke ervaring en hij legt den nadruk erop van hoe groot gewicht voor een goed resultaat het gebruik van een ferm hond is. W. B.

Het correct dragen van het geweer. Red. De Ned. Jager. 12, 139—140, 1938.

Er wordt de aandacht gevestigd op het feit, dat er nog steeds jagers zijn — en dat niet alleen jongeren, die hun eerste veld loopen — die zondigen tegen de algemeen erkende regels, waarop een geweer veilig gedragen moet worden, waardoor elk jaar jachtongelukken plaats hebben, waarbij menschenlevens te betreuren zijn. Daarbij worden door een plaatje voorgesteld de verschillende wijzen, waarop een geweer niet en waarop het wel gedragen mag worden. W. B.

Hazen en fazanten. Moustache. De Ned. Jager. 13, 145—146, 1938.

Hij bespreekt in het bijzonder de moeilijkheden van het schot op den fazant en hoe zelfs ervaren jagers met bepaalde schoten nog moeilijkheden hebben. Verder uit hij zijn vreugde erover, dat de jacht op dit wild eerst op 8 October wordt geopend, omdat daardoor de strooperij wordt gehinderd en de wilddieven in hun gemeen handwerk worden benadeeld. W. B.

Jagen zonder hond. Agricola. De Ned. Jager. 13, 147—148, 1938.

Jagen zonder hond is in het algemeen afkeurenwaardig, maar er dient toch onder sommige omstandigheden toe overgegaan te worden. Hij geeft dan zijn ervaringen om het wild zonder hond nochtans op het tableau te brengen. W. B.

De jagers geplaagd bij de uitvoering van de befaamde vuurwapenwet 1919—1932 en het redelijk belang. Venator. De Ned. Jager. 13, 148—149, 1938.

De vuurwapenwet is ingevoerd om te bereiken, dat de overheid het voorhanden hebben van vuurwapenen kan regelen. Men dient daarvoor een machtiging te hebben, terwijl het Hoofd van Politie in iedere gemeente beoordeelt of het „redelijk belang” meebrengt, dat deze wordt verleend. Er doen zich tal van gevallen voor, waarbij overheid en aanvrager hieromtrent van meening verschillen, volgens schrijver geheel in strijd met de Memorie van Toelichting van den ontwerper, Minister Heemskerk. W. B.

„Doubletten”. Moustache. De Ned. Jager. 14, 158—160, 1938.

Schrijver wijst op het voldoening gevende van deze soms moeilijke schoten en geeft aan welke fouten men moet vermijden. W. B.

RUBRIEK 6. Boschhuishoudkunde (waaronder beheer, handel, recht, wetgeving en arbeid).

Kapverbod in Zweden. Red. Skogen. 22, 410, 1938.

De landgoedbezitter Olof Olofson te Nolård in Värmland kwam in verzet tegen den uitspraak van het bestuur van de boschbescherming, waarbij hem verboden was uit zijn nog jonge bosschen stammen te kappen voor verkoop.

De eigenaar beklagde zich bij de provinciale staten, maar de uitspraak luidde, dat het kapverbod op deze bosschen moest gehandhaafd blijven.
B. S.

De toekomst van Noord-Zwedens industrie. Red. Skogen. 22, 412, 1938.

De directeur „Bure Holmbück” van Munksunds houtverwerkings maatschappij, een van de grootste in Zweden, heeft zich als volgt uitgelaten over de toekomst der houtbewerkingsindustrie in Noord-Zweden: „Voor de papier-, cellulose- en triplex-industrie is in afzienbaren tijd de houtvoorraad in de bosschen nog ruim voldoende, maar omtrent de zaagmolens die voor export werken kan ik ditzelfde niet zeggen.” De bestaande zagerijen kunnen reeds thans niet op volle capaciteit werken door gebrek aan grondstof en dat spoedig meer, dan een zagerij zijn productie zal moeten inkrimpen of geheel doen ophouden, is een onontkoombare noodzakelijkheid, die meer nabij is dan algemeen wordt verondersteld. B. S.

Tropische Boschbouw.

Referent F. W. S.

RUBRIEK 4. Boschbescherming.

Lijst van de zoogdieren van Java (met Hollandsche en Inlandsche namen). H. J. V. Sody. Tectona 9/10, 741—764, 1938.

Toegelicht wordt waarom een dergelijke lijst noodig is. In de eerste plaats was de vroegere lijst van 1929 onvolledig; in de tweede plaats bestaat er nog al verschil van meening omtrent de latijnsche benamingen; ten derde komt het wenschelijk voor elke diersoort een Nederlandschen naam te geven en ten vierde zijn de Inlandsche namen maar al te vaak aanduidingen voor groepen van dieren, terwijl bovendien die namen in de verschillende deelen van Indië vaak verschillend zijn. Er worden hier 131 soorten met 169 vormen opgegeven.

RUBRIEK 7. Boschbedrijfsleer.

Opstandstafels voor djatiplantsoenen, bewerkt naar gelijknamige tafels van 1932. H. E. Wolff von Wülffing. Tectona 8, 562—579, 1938.

Enkele inlichtingen omtrent het ontstaan dezer tabellen worden gegeven en tevens wordt gewezen op mogelijke latere wijzigingen. Een uittreksel moge hier gegeven worden, waarbij de volgende verklaringen van belang zijn. Alle cijfers hebben betrekking op een oppervlakte van 1 ha. Onder opperhoogte wordt verstaan het arithmetisch gemiddelde der hoogte, uitgedrukt in m, van de 100 hoogste boomen per ha, welke gelijkmatig over de oppervlakte verspreid moeten staan.

Het grondvlak heeft betrekking op de metingen op 1,30 m hoogte en wordt aangegeven in m².

Onder boomhout wordt verstaan alle hout van den geheelen boom met bast en wordt uitgedrukt in m³; het stronkstuk, waarvan de hoogte is vastgesteld op $\frac{1}{3}$ van den diameter nabij den boomvoet, is niet medegerekend.

Het stamhout zonder bast is dat gelegèn tusschen de normale stronkhoogte en de kroonaanzetting; in dit geval is als normale stronkhoogte 1% van de boomhoogte aangenomen.

Boniteit	I			III			VI		
	25	50	100	25	50	100	25	50	100
Leeftijd in de jaren									
	<i>Blijvende opstand</i>								
Opperhoogte	10,5	13,0	16,0	19,0	23,4	28,9	31,7	39,0	48,1
Stamtaal	1308	657	354	617	310	167	235	118	63
Grondvlak	12,36	15,71	20,42	13,34	16,95	22,04	19,59	24,90	32,27
Boomhout	70,2	106,8	158,7	132,4	201,95	299,5	284,3	432,7	643,0
Stamhout zonder bast	36,7	56,4	86,5	74,1	115,0	178,4	171,6	280,1	459,5
	<i>Totale productie</i>								
Boomhout	134,1	221,6	335,0	252,9	418,1	632,0	543,1	898,0	1357,3
Stamhout zonder bast	69,3	115,1	177,6	140,9	235,3	364,0	323,1	561,1	907,4